

# תוכן עניינים מפורט

5	תוכן עניינים מקוצר
6	הקדמה
18	מבוא: הסברים לשימוש בספר
	0.1 מה כלול בספר 18
	0.1.1 פרקי הספר 19
	0.1.2 הנספחים 21
	0.2 השימוש בספר 21
	0.2.1 לצבור הנישומים 22
	0.2.2 לאנשי המקצוע ולמשתלמים השונים 22
23	מהי הצהרת הון <b>1.</b>
	1.1 מטרת הצהרת הון – גילוי הכנסות בלתי מדווחות 23
	1.2 דרך קביעת ההכנסה באמצעות הצהרות הון 24
	1.3 שלבי חישוב הכנסה שלא דווחה 24
	1.4 קביעת ההכנסה באמצעות הצהרת הון אחת 25
	1.5 מגבלותיה של הצהרת ההון 25
	1.6 שימושים נוספים בהצהרת הון 26
28	הסמכות החוקית לדרוש מנישום הצהרת הון <b>2.</b>
	2.1 החובה לפעול במסגרת החוק 28
	2.2 מקור הסמכות – סעיף 135 (1) לפקודת מס הכנסה 28
	2.3 גבולות הסמכות 29
	2.3.1 המטרה שלשמה מותר לדרוש הצהרת הון 29

- 2.3.2 האדם המוסמך לדרוש הצהרת הון 29
- 2.3.3 דרך ההודעה על דרישה להצהרת הון 30
- 2.3.4 היקף ההון שניתן לדרוש בהצהרה 30
- 2.3.5 המועד המוקצב להגשת ההצהרה 31
- 2.4 ההנחה שפקיד השומה פועל כדין 31

### 3. שיקולי פקיד השומה בהפעלת סמכותו 32

- 3.1 הצורך בקביעת קריטריונים 32
- 3.2 סוגי הנישומים הנדרשים להגיש הצהרת הון 32
- 3.3 תדירות הדרישות 34
- 3.4 קביעת היום הקובע 35

### 4. משלוח הדרישה וקבלתה על ידי הנישום 36

- 4.1 המצאת הדרישה לנישום 36
- 4.1.1 המשלוח בדואר רשום 36
- 4.1.2 המסירה ביד 37
- 4.2 סרוב לקבל את הדרישה 37
- 4.2.1 סרוב לקבל הודעה שנשלחה בדואר רשום 37
- 4.2.2 סרוב לקבל הודעה בדרך של מסירה ביד 37
- 4.3 בדיקת חוקיות הדרישה לאחר קבלתה 38
  - א. המצאה כדין 38
  - ב. הסמכות החוקית לדרישת הצהרת הון 38
  - ג. חתימת הדורש 38
  - ד. היום הקובע 39

### 5. שיקולי הנישום ופעולותיו לקראת מילוי ההצהרה 40

- 5.1 אי הענות לדרישה למילוי ההצהרה 40
  - 5.1.1 סיבות לאי הענות 40
- א. סיבות פורמליות וחוקיות שונות 40
- ב. חיסיון מפני הפללה עצמית 40

- ג. שיכחה 40
- ד. אי הבנה 41
- ה. דוחק בזמן 41
- 5.1.2 טיפול פקיד השומה באי הענות לדרישה 41
  - א. משלוח תזכורות 41
  - ב. מכתב אישי וזימון לפגישה 41
  - ג. מתן ארכה 41
  - ד. העברה למחלקת חקירות 41
  - ה. העברת התיק לפרקליטות להגשת כתב אישום 42
- 5.1.3 עונשים וקנסות לסרבנים ומאחרים 42
  - א. הקנסות המנהליים 42
  - ב. העונשים הפליליים 43
- 5.2 הגשת הצהרת הון לקויה 43
  - 5.2.1 משמעות הליקויים 43
  - 5.2.2 הסיבות לליקויים 43
    - א. שיכחה 43
    - ב. אי הבנת הנדרש 43
    - ג. ליקויים מכוונים 44
  - 5.2.3 סוגי הליקויים ותוצאותיהם 44
    - א. הגדלת או הקטנת ההון נטו 44
    - ב. ביטול התוקף החוקי של טופס ההצהרה 44
    - ג. שיבוש יכולת פקיד השומה לבדוק את ההצהרה 44
- 5.3 "תאום" מצב ההון ליום הקובע 45
- 5.4 סיכול יעילות הצהרת ההון בתקופת אינפלציה 45
- 5.5 ריכוז מסמכים ונתונים 46
  - 5.5.1 שמירת מסמכים 46
  - 5.5.2 שמירת הדו"חות השונים שהוגשו לשלטונות המס 47

## 48 **6. הצהרת הון ראשונה**

## 50 **7. מילוי טופס הצהרת הון (טופס 1219)**

- 7.1 ההכנות למילוי הטופס 50
  - 7.1.1 קריאת הספר 50
  - 7.1.2 איסוף וריכוז מסמכים ונתונים 51

## 7.2 הוראות כלליות למילוי הטופס 51

7.2.1 מילוי בדייקנות 52

7.2.2 רישום במחירי עלות 53

א. העקרון הכללי 53

ב. השקעות והוצאות נילוות 54

ג. הוצאות ריבית והפרשי הצמדה 55

ד. רכישת נכס בתשלומים 55

ה. מתנות וירושות 56

ו. נכסים בני פחת 56

ז. ריבית והפרשי הצמדה שהצטברו על חובות

והתחייבויות 56

7.2.3 סיכום הסכומים כיאות 57

7.2.4 אין לקזז חייבים כנגד זכאים 58

7.2.5 צרוף נספחים 58

7.2.6 צרוף מסמכים 60

7.2.7 מילוי העתקים 61

7.2.8 היקף ההון החייב בדיווח 61

א. יש לדווח על הון "היחידה המשפחתית" 61

ב. נכסי זרים המוחזקים בידי הנישום 61

ג. הבעלות הממשית ולא הפורמאלית 62

ד. הצהרה על נכסים מירושה 62

ה. הסכמים ופעולות משפטיות 62

ו. חובות אבודים 62

ז. נכסים הנמצאים בחו"ל 62

ח. רכישות בתשלומים ועסקאות "שכר מכר" 62

## 7.3 הסברים למילוי סעיפי הטופס 63

7.3.1 הודעת פקיד השומה והדרישה להגשת הצהרת הון 63

7.3.2 סעיפי הטופס 65

א. הון מושקע בעסקים 65

1. רכוש והתחייבויות בעסקים בהם לא נערך מאזן 65

שורות 1-6: רכוש קבוע 66

שורות 7-14: רכוש שוטף 69

שורות 15-21: התחייבויות 73

שורות 22-23: סיכומים 75

2. רכוש והתחייבויות בעסקים בהם נערך מאזן 75

סעיף 24: השקעות בעסק פרטי 77

סעיף 25: השקעות בשותפות 78

	סעיף 26: מוניטין	79
	סעיף 27: השקעות בתאגידים	79
	סעיף 28: השקעות אחרות	80
	שורות 29-31: סיכומים	81
	ב. רכוש והתחייבויות פרטיים	82
	שורות 32-35: נכסי מקרקעין	83
	שורות 36-37: השבחות ותוספות	84
	שורות 38-40: חשבונות בנקים	85
	סעיף 41: מזומנים	87
	שורות 42-43: חייבים	88
	שורות 44-48: השקעות והסכונות	88
	שורות 49-50: כלי תחבורה	92
	שורות 51-58: תכולת הבית	93
	שורות 59-61: כספות	95
	שורה 62: סה"כ רכוש פרטי	95
	שורות 63-65: התחייבויות וזכאים	96
	שורה 66: סה"כ רכוש פרטי נקי	97
	ג. סיכומים סופיים	97
	שורות 67-70: סיכומי הרכוש הנקי ומטבע	
	החוץ	97
	7.3.3 הצהרה וחתימה על הטופס	98
	7.4 פעולות לאחר מילוי הטופס	99
	7.4.1 שמירת העתק בידי הנישום	99
	7.4.2 מסירת הטופס לפקיד השומה	99

## 8. בדיקת הטופס על ידי פקיד השומה ואימות פרטיו 100

8.1	בדיקת מילוי הטופס בהתאם להוראות הכלליות	101
8.2	אימות הפרטים בהצהרה	101
8.2.1	חשיבות האימות	101
8.2.2	האמצעים לאימות ההצהרה	100
8.2.3	טכניקות ושיטות לאימות	102
8.2.4	אימות נכסים מסויימים	105
	א. חשבונות בנקים	105
	ב. ניירות ערך	105
	ג. תכשיטים, זהב, תמונות, מטבעות ודברי ערך שונים	106
	ד. השקעה בנדל"ן	106

ה. זכאים והתחייבויות 106

ו. השקעות בחברות 107

8.3 ביצוע התאמות לאחר האימות 107

8.4 מציאת גידול הון נטו 107

108

## 9. הכנסות והוצאות הנישום בתקופה הנבדקת

9.

9.1 מקום ההכנסות וההוצאות בתהליך הצהרת ההון 108

9.2 מקורות האינפורמציה לאימות ההכנסות

וההוצאות 111

9.3 סיווג ההכנסות וההוצאות 111

9.3.1 רשימת ההכנסות 111

9.3.2 רשימת ההוצאות 112

9.4 פרוט ההכנסות 112

9.4.1 ההכנסות בדר"ח תחת השנתיים למס הכנסה 112

א. היקף ההכנסות הכלולות בקבוצה זו 112

ב. תאום ההכנסות המדווחות 113

1. תאום הוצאות עסקיות 113

2. תאומים חשבונאיים 113

3. תאום הוצאות פרטיות או תשלומי חובה שהותרו

בניכוי מן ההכנסה 114

(א) שיטת התאום 114

(ב) סוגי ההוצאות העיקריות ותאומן (תשלומים למוסד

לביטוח לאומי; הוצאות החזקת רכב; ביטוח רפואי;

הוצאות אש"ל ושהיה בחו"ל; הוצאות שונות

אחרות) 114

4. תאום הוצאות "זקופות" והפסדים שקוזו 115

(א) שיטת התאום 115

(ב) סוגי ההוצאות ה"זקופות" ותאומן (ניכויי פחת

וניכויים התחלתיים; ניכויים נוספים; ניכוי

תשלומים לקופות גמל; הפרשות שונות שהותרו

בניכוי; הפסדים שקוזו; ניכויים על פי חוק לעידוד

השכרת דירות) 115

5. תאום ההכנסות ה"זקופות" 116

(א) שיטת התאום 116

- (ב) סוגי ההכנסות ה"זקופות" ותאומן (ריבית זקופה;  
שווי שימוש ברכב; הכנסות "זקופות" בגין  
"מכירות רעיוניות"; הכנסות חברה משפחתית;  
הכנסות שהוסבו) 116
6. תאום רווחי הון 117  
(א) הסבר כללי 117  
(ב) שיטת התאום 118
- ג. התאמת תקופות הדיווח לתקופה הנבדקת 118  
ד. התאמת בסיס הדיווח 119
- 9.4.2 הכנסות פטורות ממס ותקבולים שונים 119  
א. הסבר כללי 119  
ב. פרוט ההכנסות 119
1. ממכירת מטבע חוץ וניירות ערך בבורסה 119  
2. ממכירת נדל"ן 120  
3. רווח ממימוש תכניות חסכון 120  
4. רווחי הון ממכירת מטלטלין פרטיים 120  
(א) הסבר כללי 120  
(ב) סוגי המטלטלין העיקריים (מטלטלין מסוימים  
(חפצי"בית); חברי ערך; מכונות) 121
5. קבלת פיצויים 122  
6. קבלת מתנות 122  
7. קבלת מתנות מחו"ל 122  
8. העברת רכוש וכספים מחו"ל 123  
9. נדוניה 123  
10. זכויות בהגרלות 123  
11. ירושות 124  
12. קיצבאות המוסד לביטוח לאומי 124

## 9.5 פרוט ההוצאות 124

- 9.5.1 הוצאות עסקיות 124  
9.5.2 מסים ותשלומי חובה 125  
א. מס הכנסה 125  
ב. מסים אחרים 125  
ג. ביטוח לאומי 125  
9.5.3 הוצאות פרטיות 125  
א. הוצאות מיוחדות 126  
1. הוצאות לארועים משפחתיים ולנופש 126  
2. נסיעות לחו"ל 126

3. הוצאות בקשר להחלפת או שיפוץ מגורים 126
4. הוצאות לימודים 127
5. מתנות ותרומות 127
6. הוצאות בגין עובדים מועסקים בבית (עוזרת, מטפלת, גנן וכד') 127
7. הוצאות רפואיות (כולל שר"פ, שיניים וביטוח רפואי) 127
8. הוצאות אחזקת רכב שלא הותרו בניכוי 128
9. הוצאות אחזקת הדירה ותכולתה (טלפון, חשמל, ביטוח, מסים וכד') 128
10. הוצאות אחזקת בעלי חיים 128
11. הוצאות בגין אדם שאינו סמוך על שולחן הנישום 128
12. הפסדי הון 129
13. הוצאות שכר דירה 129
14. הוצאות אחרות 129
- ב. הוצאות מחיה 129

## 10. טופס רמת חיים

130

- 10.1 מבוא 130
- 10.2 הערות כלליות 130
- 10.3 מילוי סעיפי הטופס 132
  - 10.3.1 חלק א' – הוצאות 132
  - 10.3.2 חלק ב' – הכנסות 136
- 10.4 הצהרות הנישום והמסייע 139
- 10.5 שמירת העתק 139

140

## 11. הוצאות מחיה

- 11.1 הקדמה 140
- 11.2 חישוב הוצאות המחיה 140
  - 11.2.1 החישוב – על פי לוחות סטטיסטיים 140
  - 11.2.2 היקף ההוצאות המחושבות 141



- 11.2.3 קביעת ההוצאות על פי הכנסת הנישום וגודל משפחתו 141
- א. ההכנסה הכספית הפנויה 141
- ב. גודל המשפחה 142
- 11.2.4 שילוב הוצאות ידועות בהוצאות המחיה. 142
- 11.2.5 התאמת התוצאה לנסיבות המיוחדות של הנישום 143
- 11.2.6 המנעות מכפילות 143
- 11.3 יכולת הנישום לערער על גובה הוצאות המחיה שנקבעו לו 143
- 11.3.1 ההנחה: הוצאות המחיה – מקורן בהכנסות הנישום החייבות במס 143
- 11.3.2 הוכחת גובה הוצאות המחיה 143

## 12. גליון השוואה בין הצהרות הון 145

- 12.1 מהו גליון השוואה בין הצהרות הון (טופס 1230) 145
- 12.2 השיטה לחישוב גידול הון בלתי מוסבר בעזרת הגליון 145
- 12.3 מילוי גליון ההשוואה וניתוחו 147
- 12.3.1 חלק א' – מציאת הון נטו לתחילת התקופה ולסופה 148
- 12.3.2 חלק ב' – חישוב רווחי הון 149
- 12.3.3 חלק ג' – חישוב גידול ההון הבלתי מוסבר 150
- א. סעיפים 1, 2, 3: חישוב גידול ההון נטו בתקופה הנבדקת 150
- ב. סעיפים 4, 5: חישוב השימושים – ההוצאות 150
- ג. סעיף 6: חישוב ההכנסות (הסברים – מקורות) 152
- ד. סעיפים 7, 8, 9: חישוב גידול ההון הבלתי מוסבר 154

## 13. הטיפול בגידול הון בלתי מוסבר והסברי הנישום 156

- 13.1 משמעות גילוי גידול הון בלתי מוסבר 156
- 13.2 שיטת החיוב במס 156
- 13.2.1 יחוס ההכנסה לשנה שבה נוצרה 156
- 13.2.2 פיזור ההכנסה לכל שנות המס בתקופה הנבדקת 157

- 13.2.3 יחוס ההכנסה כשיש לנישום שומות סופיות 157
- 13.2.4 יחוס ההכנסה למקור מסויים 157
- 13.3 הסברי הנישום לגידול הונו 158
- 13.3.1 טעויות חשבוניות 158
- 13.3.2 טעויות חשבונאיות 158
- 13.3.3 הסתייגות הנישום מהצהרותיו 158
- 13.3.4 בדיקת ההכנסות וההוצאות 159
- 13.3.5 מחלוקת על הוצאות המחיה 159
- 13.4 הליכי השגה וערעור 159
- 13.5 נימוקים ושיקולים בערעור 160
- 13.5.1 נטל ההוכחה 160
- 13.5.2 טענות בערעור 160
- 13.5.3 דוגמאות לטענות נישומים והתייחסות בתי המשפט אליהן 160
- 13.5.4 השיקול אם להגיש ערעור 161

## www.bursi.co.il

### 14. עבירות ועונשין

162

- 14.1 קריטריונים לטיפול פלילי 162
- 14.2 העבירות הטכניות 163
- 14.2.1 סעיף 216 – אי קיום דרישות מסויימות 163
- 14.2.2 סעיף 215 – עבירות שאין עליהן עונש מפורש 164
- 14.3 העבירות המהותיות 164
- 14.3.1 סעיף 217 – דו"ח וידיעות לא נכונים 164
- א. כללי 164
- ב. סעיף 223 – חזקת אשמה 165
- ג. העבירה ללא הפעלת חזקת האשמה 167
- 14.3.2 סעיף 220 – מרמה וכו' 167
- א. היסוד העובדתי 168
- ב. הכוונה וההצדק הסביר 168
- ג. הגנות נוספות 169
- 14.3.3 סעיף 224 – אחריות המסייע לעריכת דו"ח 169
- 14.4 העונש הפלילי 170
- 14.4.1 שיקול הדעת בענישה 170

- 14.4.2 סעיף 220.א. – הצמדת הסכום שעליו מוטל קנס / 170  
14.4.3 סעיף 61 לחוק העונשין – שיעור הקנסות / 170

## 15.

### דוגמה מסכמת: פתרון שאדה מתוך הבחינות ליועצי מס

172

- 15.1 מבוא / 172  
15.2 השאלה / 172  
15.3 פתרון השאלה / 175  
15.3.1 שיטת הפתרון / 175  
15.3.2 הערות כלליות / 175  
15.3.3 ריכוז הנתונים בגליון / 176  
15.3.4 סיכומים והון שנותר למחיה / 187  
15.3.5 קביעת הוצאות המחיה / 188  
15.3.6 תוצאה סופית ומסקנות / 191

193

[www.bursi.co.il](http://www.bursi.co.il) נספחים

- נספח א': הערות שוליים – אסמכתאות משפטיות / 194  
נספח ב': ציטוט סעיפי חוק / 204  
נספח ג': טופס ארכה להגשת הצהרת הון (טופס 1387) / 225  
נספח ד': טופס הצהרת הון (טופס 1219) / 226  
נספח ה': דברי הסבר למילוי הצהרת הון בהוצאת אגף מס הכנסה / 230  
נספח ו': הוראות מיוחדות למילוי הצהרות הון על ידי יהלומנים / 242  
נספח ז': נספח לטופס הצהרת הון לחקלאים וחוברת דברי ההסבר / 253  
נספח ח': טופס פחת (טופס 1342-י"א) / 236  
נספח ט': טופס המצאת פרטים על חשבונות בנק, ניירות ערך ורכוש אחר  
(טופס סמ/1238) / 264  
נספח י': טופס רמת חיים (טופס 1382) / 265  
נספח י"א: טופס דיווח על הסבר לגידול הון ממקורות חוץ (טופס  
סמ/1649) / 269  
נספח י"ב: שעורי קצבאות הילדים של המוסד לביטוח לאומי / 270  
נספח י"ג: חישוב הוצאות מחיה לפי לוחות סטטיסטיים / 271  
נספח י"ד: גליון השוואה בין הצהרות הון (טופס 1230) / 303  
נספח ט"ו: חישוב הוצאות מחיה לפי לוחות לשנת המס 1981 / 305